

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KARA

Multidiszciplináris Társadalomtudományi Doktori Iskola

ÉVKÖNYV 2005

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

MULTIDISZCIPLINÁRIS TÁRSADALOM-
TUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

ÉVKÖNYV
2005

ÁTALAKULÁSI FOLYAMATOK
KÖZÉP-EURÓPÁBAN

Szerkesztőbizottság

Bakonyi István, egyetemi tanár, DSc

Rechnitzer János, egyetemi tanár, DSc

Solt Katalin, egyetemi docens, CSc

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

MULTIDISZCIPLINÁRIS TÁRSADALOM-
TUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

ÉVKÖNYV
2005

ÁTALAKULÁSI FOLYAMATOK
KÖZÉP-EURÓPÁBAN

GYÖR, 2006

© Széchenyi István Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Kar
© Szerzők

A kötet megjelenését támogatta a Nemzeti Hírközlési Felügyelet.

A kötetet szerkesztette
Rechnitzer János

A tanulmányokat lektorálták
*Bakonyi István, Balogh László, Hardi Tamás, Honvári János, Lados Mihály,
Rechnitzer János, Solt Katalin, Varsányi Judit*

ISSN 1787-9698

Műszaki szerkesztő: Kasztnerné Kőműves Mária
Borító: Szaxon Száz János
Nyomta és kötötte a Palatia Nyomda Kft., Győr

TARTALOM

ÁRENDÁS CSABA – DUDÁS TAMÁS – ILLÉS GÁBOR – SZINEK KÉNESY MARIANNA: A szlovákiai adóreform 2004-ben – A 19% egy éve.....	11
BORBÉLY KATALIN: Truth and Competition (The Features of the Accounting Information in Some Transition Economies)	25
LENTNER CSABA: A magyar egyetemi tudásközpontok versenyképessége az európai gazdasági és felsőoktatási térben.....	33
LENTNER CSABA – TÓTH GERGELY – POLYÁK IMRE: Bankfúziók hatásai Magyarország gazdasági felzárkózására.....	43
LOSONCZ MIKLÓS: A magyar versenyképesség forrásai nemzetközi összehasonlításban.....	53
GALÁNTAINÉ MÁTÉ ZSUZSANNA: Tax Systems and Competitiveness in Central Europe.....	61
KATONA FERENC: A marketing-controlling lehetőségei a kis- és középvállalatok verseny- képességének növelésében	69
KOLTAI ZOLTÁN: A magyarországi városok versenyképességének lakossági megítélése.....	79
KOVÁCS BALÁZS: Regionális partnerség. Út az innovatív helyi társadalom felé	91
KOVÁCS GÁBOR: Financing Local Investments by Issuing Municipal Bonds.....	107
LŐRINCZNÉ BENCZE EDIT: A horvát gazdaság a 90-es évektől napjainkig	115
MOLNÁR CSILLA MÁRTA: A versenyképesség kérdése az Európai Unió szociál- és foglalkoztatáspolitikai rendszerében – Fókuszban a nyugdíjrendszerek	127
PONÁ CZ GYÖRGY MÁRK: Tudáshálózatok elmélete és gyakorlata.....	135
VESELOVSKÁ STANISLAVA: Development of Slovak Economy in Macro Economical Figures	141
CZEGLÉDI CSILLA: The Role of Cultures Differences by Women in Economy According to the International Statistics	147
HOFER MÁRIA: A hazai biofogyasztás EU-közéltési esélyei.....	155
LENTNER CSABA – HAJDU ÉMESE – KOVÁCS TAMÁS: Regionális garanciaszövetkezetek hatása a régiók fejlődésére, különös tekintettel a Nyugat-Dunántúli Garanciaszövetkezet tapasztalataira.....	165

ERDŐS FERENC: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének növelése integrált vállalatirányítási rendszerek által.....	173
JÁMBORNÉ ANTAL ERIKA: Vezető testületek régi új szerepben.....	183
KOVÁCS NORBERT: Biztosításverseny Magyarországon?.....	191
KURUCZ ADRIENN: The Financial Difficulties of the Property Management, what to do When the Tenant Fails to Pay.....	201
LIMPÓK VALÉRIA: Versenyképesség javítás adóreformmal Ausztriában.....	207
NAGY ADRIENN: A közszektor adatvagyonának másodlagos hasznosítása – kérdések és lehetőségek	215
PILLER ZSUZSA: Néhány gondolat a határokon átnyúló fizetésképtelenségi eljárásokról.....	221
STION ZSUZSA: A pénzügyi instrumentumok és a számviteli beszámoló kapcsolata.....	229
SÜLE EDIT: A CEP szolgáltatások szerepe és jelentősége.....	237
TAKÁCS DÁVID: Truth & Happiness Some Thoughts About the Economics of Happiness.....	245
WEINER CSABA: Az orosz közvetlen beruházási tőke közép- és kelet-európai expanziója. Irányok és arányok.....	251
DUSEK TAMÁS: A kistérségek jövedelmi helyzetének alakulása 1988 és 2003 között: a változás típusai.....	265
FILEP BÁLINT: Wettbewerbsfähigkeit von Regionen und Euroregionen	279
CSIZMADIA SZILÁRD – HEGYI BARBARA: Társadalmi és városfejlődési trendek a közép-kelet-európai országokban a globális folyamatok tükrében.....	287
HORVÁTH BÉLA: Kapu vagy gát a főváros nyugati irányú terjeszkedése?	295
PÁTHY ÁDÁM: Potenciális válságtényezők előrejelzésének lehetőségei kistérségi szinten.....	303
SMAHÓ MELINDA: / . humán fejlettség regionális dimenziói	311
TÓTH PÉTER: Kistérségi folyamatok lenyomata a médiában	321

BŐSZE VIKTÓRIA: Felsőoktatási expanzió: tények és interpretációk	331
CSORDÁS IZABELLA: Tények és lehetőségek a felsőoktatásban	339
PINTÉR EDIT: A régiók megjelenése a nemzetközi kapcsolatokban – avagy az állam és régió kapcsolatának új dimenziói	347
RAPP ZOLTÁN: How Culture is Financed in Hungary?	357
SZTRILICH ANDRÁS – BALÁZS PÉTER: Az egészségügyi igazgatás és közszolgáltatás múltbeli kapcsolata, valamint lehetséges fejlődési irányai hazánkban.....	365
KIRÁLY ZSOLT – KÜRTY PÉTER – SIDÓ PÉTER – SZÁRAZ KRISZTINA: A szociális ellátó rendszer reformja Szlovákiában.....	371
NÉMETH GÁBOR: Hogyan tovább távhőszolgáltató vállalatok? (Avagy költségszámítási és árképzési dilemmák a távhőszolgáltató szektorban)	383
TASI PÉTER: Public Private Partnership – Alkalmazási lehetőségek, tapasztalatok, avagy: Csodaszer vagy divatos kényszer?	393
VÁPÁR JÓZSEF: A külföldi működőtőke-beáramlás, a befektetés-ösztönzés eszközrendszere, ill. a visegrádi országok versenyképességének összehasonlítása	405
CSERMÁK KÁROLY: Lakáspolitikai „etüdök” Magyarországon.....	417
SÁRKÁNY PÉTER: Változó értékrend és legalizáció	425
FREIBERG BJÖRN: Europa quo vadis 2005?	433
KISS GABRIELLA: NIMBY vagy BANANA? Egy hulladékgazdálkodási beruházás társadalmi megítélése	445
REISINGER ADRIENN: SZJA felajánlás a visegrádi országokban	455
TÁRKÁNYI ESZTER: The Nature of Shopping Motivations.....	463
Széchenyi István Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Kar Multidiszciplináris Társadalomtudományi Doktori Iskola.....	473

TUDÁSHÁLÓZATOK ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA

PONÁCZ GYÖRGY MÁRK¹

Hálózatosodás a posztmodern gazdaságban

A posztmodern gazdaságot a termelés új tényezői és a kompetitív előnyök új forrásai vezérlik. Különösen fontossá vált az innováció, az élethosszig tartó tanulás, a know-how és a nagy hozzáadott értékű, személyre szabott szolgáltatások szerepe. (Lengrand–Chatrie 1999). A gazdaság a tudásgazdaság irányába tolódik el, amelynek technikai hátterét az infokommunikációs technológiák alapozzák meg.

Ezzel párhuzamosan a vállalatok új szervezeti struktúrákat, valamint új üzleti és menedzsment technikákat fejlesztettek ki, illetve kezdtek el alkalmazni, hogy megőrizzék versenyképességüket. A vállalatok befektetéseinek fontos célterületei² az infokommunikációs technológiák (ICT), az erőforrás-tervezés (ERP), az ellátóláncok tervezése (SCM) és az ügyfélkapcsolatok menedzsmentje (CRM). *Martin Falk* (2004) európai uniós ipari adatok elemzésével kimutatta, hogy az új szervezési-vezetési megoldások bevezetése és a munkaerő termelékenységének a növekedése között erős pozitív korreláció áll fenn.

Azon elektronikus kommunikációt alkalmazó hálózatokat, amelyek lehetővé teszik a vállalatok számára, hogy egymással információkat cseréljenek, összefoglaló néven e-business-nek nevezzük (*Fellenstein–Wood* 1999). Az e-business lehetőséget ad az termelő vagy szolgáltató folyamatok átalakítására, valamint az ügyfélmenedzsment, a vevőszolgáltatás, az oktatásszervezés, a marketing, a reklám, a személyzeti munka, a stratégiai tervezés, a belső információcsere és a folyamatirányítás hatékonyabbá tételére. *Az e-business alkalmazások, amelyek a vállalati innováció és fejlődés fontos komponensét alkotják, feltételezik az információcserére alkalmas fizikai hálózat igénybe vételét, és bizonyos esetekben virtuális hálózatokat is létrehozhatnak.*

Az Európai Bizottság 2003-ban ajánlást fogadott el arra vonatkozóan, hogy a kis- és középvállalkozások nagyobb mértékben használják ki az e-business-ből származó előnyöket. A javaslat első eleme az e-business elfogadtatása a cégvezetőkkel, menedzserekkel, amely tudástranszfer programok és intenzívebb képzés révén érhető el. A javaslat második eleme azt tartalmazza, hogy a kis- és középvállalkozások számára elérhetővé kell tenni az elektronikus piacokat, piactereket illetve az üzleti hálózatokhoz való kapcsolódást. (Európai Bizottság 2003) Falk (2004) megemlíti, hogy az ilyen hálózatok alkalmasak lehetnek a tudás megosztására és új tudáselemek létrehozására is.

¹ Széchenyi István Egyetem Multidiszciplináris Társadalomtudományi Doktori Iskola hallgatója,
E-mail: pmark@sze.hu

² ICT: information and communication technologies; ERP: enterprise resource planning; SCM: supply chain management; CRM: customer relationship management (*Falk* 2004).

Kollaboratív tudáshálózatok karakterisztikája

A hálózat eredetileg térben szétszórt elemek azonos elvek szerinti szerveződését jelentette, amely lehetett akár infrastruktúra hálózat, akár üzleti lánc. A posztmodern gazdaságban annyiban kell kibővíteni a fogalmat, hogy a teret fel kell bontani fizikai és virtuális térre, mivel a hálózati működés folyamatai egyre inkább a kommunikációs folyamatokhoz és a virtuális térben történő tranzakciókhoz kapcsolódnak.

A tudáshálózatok a hálózatok speciális csoportját alkotják. Tudáshálózatnak nevezük mindazon együttműködések, amelynek a keretében az aktorok egy közösen megállapított szabályrendszer keretében tudáselemeket osztanak meg egymással illetve új tudáselemeket állítanak elő. Tudáselem alatt olyan hasznos információt értünk, amely a megfelelő képességek birtokában a gazdasági vagy társadalmi értéktermelés folyamataiban átkonvertálható. A tudáshálózati szerveződések aktorai adott esetben a gazdasági életben konkuráló szereplők is lehetnek, így a tudásmegosztás szabályrendszerének kialakításában és a csere intenziálásában egyensúlyt kell teremteni az együttműködés hasznai és költségei között.

A kollaboratív tudáshálózatok (CKN³) olyan tudáshálózatok, amelynek aktorai a közös célok érdekében munkát és tartós együttműködést vállalnak. (Gloor–Laubacher–Dynes–Zhao 2002) A hálózat kollaboratív szabályai és célrendszere segít a az együttműködés hatékonyságának maximalizálásában. Kollaboratív tudáshálózatok spontán módon is kialakulhatnak. Jó példa erre az 1990-es évek első felének webfejlesztő közössége, amelynek tagjai az együttműködés részben íratlan szabályrendszerének betartásával széles körben terjesztették a legújabb webes technológiák felhasználásával kapcsolatos tudáselemeket és új tudáselemeket is létrehoztak, például portálokat, moderációs szabályokat, netikettet, egységes terminológiát, ingyenes programmodulokat, sőt teljes szoftvercsomagokat⁴ is.

A kollaboratív tudáshálózatok az internetes kommunikáció, különösen a portálrendszer valamint a tartalomnedzselési technológiák felhasználásával, kombinálásával elérhetővé teszik, megosztják és bővítik a hálózat rejtett⁵ és explicit tudását. A kollaboratív tudáshálózatok egyben olyan szakértői hálózatok, melynek tagjai együttműködnek egy önként elfogadott, közös cél érdekében, amelyek közel azonos víziókon és értékeken alapulnak. (Gloor–Laubacher–Dynes–Zhao 2002) A hálózat tagjai általában nem az azonnali haszon, hanem az együttműködés hosszú távon jelentkező hasznai, szinergiái érdekében vállalják az együttműködést.

A kollaboratív tudáshálózatok aktorai általában szerepet vagy szerepeket vesznek fel, melyek idővel cserélődhetnek. A legjellemzőbb szerepek: a hálózatszervező, az együttműködő és a kommunikátor⁶ (Gloor 2004). A hálózatszervezők feladata a

³ CKN: Collaborative Knowledge Network

⁴ Az önkéntes fejlesztő csoportok által készített Linux alapú szoftverek jelentős része ma is ingyenesen hozzáférhető az interneten, akár üzleti célú felhasználásra is.

⁵ tacit and explicit knowledge

⁶ creator, communicator, collaborator

közös célok meghatározása, a vízióalkotás, az együttműködés továbbfejlesztése. Az együttműködő aktorok feladata a tudáselemek felhasználása, generálása és a kijelölt tudáselemek megosztása a közösséggel. A kommunikátorok üzleti közvetítők: a hálózatszervezők által meghatározott irányokban kapcsolatot keresnek a hálózaton kívüli aktorokkal, tranzakciókat folytatnak velük, új impulzusokat hoznak a hálózatba és értékesítik az eredményeket. A kommunikátorok további feladata az értékesíthető tudáselemek illetve a külső erőforrások iránti igények felmérése a hálózat tagjai körében.

Diane-Gabrielle Tremblay (2004) megvizsgálta, hogy a kollaboratív tudáshálózatok működésének feltételeit azokban az esetekben, amikor a hálózatok tagjait adó szakértők a vállalatok egy behatárolt köréhez tartoznak⁷, és azt találta, hogy bizonyos módosításokkal rájuk szintén érvényesek a fenti szabályok, azaz *a hálózatban részt vevőknek közös célokra, tartós együttműködést tételező keretszabályokra van szükségük*. Szintén a jellemzők közé sorolható, hogy a részt vevő szakemberek rendkívül pozitívan értékelik magát az együttműködést, a hálózatban való részvételt, és az elsajátított ismeretek hasznosságát. Ennek érdekében a szakértők hajlandóak tevékenyen közreműködni és a saját érdekkörükben megszerzett tudáselemek, tapasztalatok egy részét a szabályok szerint megosztani. *A sikerfaktorok között a csoportkohézió, a dinamikus vezetés, a munkaszerepek felosztása és a részvételi elv érvényesülése említhető.*

Kollaboratív tudáshálózatok az innovációért

Az újítás, az újdonságok átvétele a kollaboratív tudáshálózatok egyik erőssége. Az innováció frekvenciált területei jelenleg a tudásintenzív iparágak, úgymint az információs és kommunikációs technológiák, a biotechnológiák, az orvostudomány, gyógyszerkutatás és a környezetvédelem (*Juhász-Tábor* 2004, 48).

Magyarország gazdaságpolitikai eszköztárának egyik fontos pillérét jelentheti ezen iparágak fejlesztése⁸ (*Veress* 2004). *Hazánkban az 1990-es évek végére a kínálatorientált telepítési tényezők kimerültek és nyilvánvalóvá vált, hogy a további, hosszú távú fejlesztés alapját csak keresletorientált fejlesztés alapozhatja meg.* A területfejlesztési koncepciókban hangsúlyossá váltak az innováció, az innovációs miliő megerősítésére irányuló intézkedések, illetve a klaszterek fejlesztése, különösen a gépjárműipar, az elektronika, a vegyipar és a környezetvédelmi ipar területén (*Grosz* 2005, 115–116).

A tudás alapú társadalomban a versenyképesség fenntartása érdekében a szervezeteknek korszerű, egyedi tudással kell rendelkezniük, ezért növekvő figyelmet kap a szervezeti tudás folyamatainak a megismerése illetve irányítása. A szervezeti

⁷ Ez azt jelenti, hogy a hálózatban együttműködő szakértők nem egy adott cégtől vagy cégcsoporttól, hanem egymástól független, akár konkurens vállalatoktól kerülnek ki.

⁸ A nemzeti gazdaságpolitika fejlesztésének egyik pillére olyan szektorok, profilok, kutatások piacokonform menedzselése, támogatása, bizonyos szempontokból életre hozása(!), amelyek a világ élvonalát jelentik vagy jelenthetik, és így az adott ország jó értelemben vett megkülönböztető jegyeit reprezentálhatják. (*Veress* 2004, 5)

tudást a munkatársak hordozzák, de megfelelő támogatás mellett felépíthető olyan szervezeti memória is, amelyből egy-egy munkatárs távozása esetén az elraktározott tudás előhívható. „A szervezetek tanulhatnak más vállalatoktól is, aminek hosszú távon a legígéretesebb formája a kölcsönös tudáscserén alapuló, vagy ellenszolgáltatás fejében átadott együttműködő tanulás” (Gergely 2004).

A szervezeti memória meghatározó eleme a szervezet információs rendszere. Az informatikai alkalmazások lehetővé teszik az egyének implicit tudásának részleges rögzítését; a tudástermelést és az implicit tudás átadását támogató szimulációs rendszerek⁹ (CAL) működtetését; továbbá különféle kommunikációs hálózatok használatát, amelyek támogatják az explicit tudás tárolását és továbbítását, valamint az implicit tudás megosztását (Gergely 2004).

Az vagyoni értékű jogként nem tételezhető intellektuális javak megőrzését, továbbfejlesztését szolgáló szoftverek részletes bemutatását adja Theresa A K Gow¹⁰ (2002). A tanulmányban tárgyalt szoftverek közül a tárgyhoz kapcsolódik többek között a Participate Enterprise for Knowledge Workers, amely *specifikusan a tudásmunkások számára kifejlesztett platformon lehetővé teszi az innovációhoz kapcsolódó tevékenységek hálózaton belüli kivitelezését*. A szoftver további funkciói közé tartozik a szervezeti memória felépítése és a rejtett tudás leképzése oly módon, hogy a szakértői tudás egyes elemeit a program strukturált módon begyűjti, elraktározza és újra hozzáférhetővé, felhasználhatóvá teszi.

A program növeli a szakértők hatékonyságát azáltal, hogy lehetővé teszi az együttműködésük megtervezését és lebonyolítását, valamint a felmerülő problémák valós-idejű, közös megoldását. A program egyik modulja kérdés-felelet adatbázist működtet, amelyből a szakértők által megoldott régi kérdésekre azonnali válasz kapható, az újonnan felmerülő kérdések pedig a megfelelő személyekhez kerülnek és a figyelmüket is felhívják rá. A program automatikusan kategorizálja a megoldott feladatokat és elérhetővé teszi azt információcsere és újrafelhasználás céljára, így növeli a sikeres technikák és jó gyakorlatok disszeminációjának hatékonyságát. A program integrált email és portálrendszer modullal is rendelkezik. Ezen kívül a fontosabb modulok¹¹: tudás-adatbank, szakértői tudáscsere, hétköznapi nyelvezetet megértő mesterséges intelligencia, dinamikus hálózati partner-profilok, szakértői csoportok behatárolása, alhálózati csatornák és kisközösségek, szakértői esemény-naptár, a hálózat új tagjainak bemutatása, beszámoló a szervezeti memória változásáról, vitafórumok és felmérések.

Az innovatív vállalkozások – vagy akár üzletágak – létrehozásában a tőke mellett a tudás is fontos erőforrás. Az induló, innovatív vállalkozások tudástökéje egyrészt

⁹ CAL: computer aided learning

¹⁰ A hivatkozott tanulmány a brit védelmi minisztériumban (UK Ministry of Defence) folyó átgóató kutatásokon alapul, amelynek keretében a tudásvezérelt működési modell (Knowledge-Driven Enterprise Model) megvalósíthatóságát vizsgálták.

¹¹ Knowledge Bank; Expert Exchange; Natural Language Parser; Dynamic Member Profiles; Expertise Location; Channels – Sub-Communities; Expert Events; Member Recognition-Programs; Knowledge Review; Discussion Forums; Polling/Surveys.

kulcsfontosságú személyek pozícióba helyezésével, másrészt a tudástranszferrel alapolható meg. A megfelelő vezetők, tanácsadók kiválasztásához és felkészítéséhez, valamint a tudástranszfer folyamatának a megtervezéséhez kollaboratív tudáshálózatok működtetése szükséges. *A tudáshálózatok működését a vállalat nagymértékben segítheti és befolyásolhatja*, amelynek fő eszközei: a felelősség felvállalása, a hálózat keretfeltételeinek a biztosítása, a vízió befolyásolásához szükséges kompetenciák megszerzése és a hálózati fórumokon való aktív részvétel (Husted–Vintergaard 2004).

Zárásképpen elmondhatjuk, hogy a hálózatok, különösen a kollaboratív tudáshálózatok működésének megismerése és a hálózatokban való részvétel az egyik fontos forrása a tudástőke felhalmozásának, az értéktermelő folyamatokban való átkonvertálásának és a különféle innovációknak.

Irodalom

- A.K. Gow, Theresa (2002) *Knowledge Capture Tools*. DDA/Scotland.
- European Commission (2003) *Adapting e-business policies in a changing environment: the lessons of the go digital initiative and the challenges ahead*. COM 148.
- Falk, M. (2004) *ICT-linked firm reorganisation and productivity gains*. Technovation, Elsevier. 1–22. o.
- Fellenstein, C.–Wood, R. (1999) *Exploring E-commerce. Global E-business, and E-Societies*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ. Gartner group.
- Gergely R. (2004) *A tanulás, a tudás és a memória szerepe a szervezetek versenyképességében*. Gikof Journal 5. 51–63. o.
- Gloor, P.A. (2004) *Net.Creators – Unlocking the SwarmCreativity of Cyberteams through Collaborative Innovation Networks*.
- Gloor, P.A.–Laubacher, R.–Dynes, S.–Zhao, Y. (2002) *Visualization of Interaction Patterns in Collaborative Knowledge Networks for Medical Applications*. Proc. HCII 2003 10th International Conference on Computer-Human Interaction, Crete.
- Grosz A. (2005) *Vállalatközi regionális együttműködések*. – Grosz A.–Rechnitzer J. (szerk.) *Régiók és nagyvárosok innovációs potenciálja Magyarországon*. MTA Regionális Kutatások Központja, Pécs–Győr.
- Husted, K.–Vintergaard, C. (2004) *Stimulating innovation through corporate venture bases*. Journal of World Business 39. 296–306. o.
- Juhász L.–Tábor I. (2004) *Az EU innovációpolitikai eszköztára magyarországi alkalmazásának helyzete*. Nemzeti Fejlesztési Hivatal Integrációs és Fejlesztési Munkacsoport tanulmánya.
- Lengrand, L.–Chatrie, I. (1999) *Business networks and the knowledge driven economy*. European Commission, Enterprise DG; Luxembourg. 4. o.
- Tremblay, D-G. (2004) *Communities of Practice: Are the Conditions for Implementation the Same for a Virtual Multi-Organization Community*. Canada Research Chair on the Socio Organizational Challenges of The Knowledge Economy. Télé-Université, Université du Québec; National Business and Economics Society conference proceeding, March.
- Veress J. (2004) *Elszalasztott lehetőségek a magyar gazdaságpolitikában 1989–2004*. Előadás a Széchenyi István Egyetemen. Kézirat. Marketing és Menedzsment Tanszék.

THEORY AND PRACTICE IN KNOWLEDGE NETWORKS

The postmodern economy is driven by new factors of production and competitive advantages, such as innovation, know-how and personalized services with high added value. Enterprises developed new organisational structures and management techniques to preserve the competitiveness. Applications of e-business and infocommunication technologies both rely on physical and virtual networks. The European Union also supports SME's to participate in business networks. Network activities are increasingly linked with

communication processes and transactions in the virtual space. Knowledge networks are special networks, where the participants share and access knowledge elements and build up new knowledge. Collaborative knowledge networks (CKN's) are knowledge networks, which participants are mainly experts and specialist, who often have got sharp-featured roles and undertake durable cooperation for the common goals. Crucial factors of CKN's are group cohesion, dynamism of the leadership, complicity and animation. Explicite and tacit knowledge elements became important part of the resources of production and innovation, therefore enterprises need to get known, build up or take part actively in CKN's.